

עוד דבר שהפסוק עצמו מרמז בזה שכותב ראשי המטות, בזה מרומז לנו עוד דין כנ"ל, וללמוד שמה אמר רק לראשי המטות זהו א"א כנ"ל.

* * *

ב. היות וכרגיל מפרשים בפירוש רש"י בתחילת הפרשה ובסופה ולכן אע"פ שהשנה שני פרשיות מחוברות מטות-מסעי, מ"מ אין הפירוש שזה רק פרשה אחת אלא זה ב' פרשיות, ורק מצד איזה טעם הנגלה להקב"ה, אז ה' ברצון הקב"ה שבשנה זו יהי ב' פרשיות אלו מחוברים והראי' לזה שזהו ב' פרשיות, א) מזה שרואים שבשנה הכאה יקראו את זה לחוד וכן ה' בשנים הקדומים שלפעמים יוצא שקוראים לחוד אז מזה ראי' שזה שני פרשיות, ורק במצות קריאת התורה אז קוראים את זה בבת אחת, ואא"ל שבשנה זו היות וזה מחוברים אז זה סדרה אחת, כי התורה לא תהי' מוחלפת ח"ו, והיא תמיד נצחית ופעמים זה ב' פ' אז גם כעת זה ב' פ' רק במצות קריאה זה נקרא ביחיד, ב) וכן מהסדר הפרשיות שיש בתורה, ומובא בזוהר שזהו ענין ג"ן סדרים, ולכן מוכרחים לומר שפרשיות אלו גם נקראים ב' סדרות, וכן מצד זה, שפרשיות אלו נקראים בשם פרשיות מחוברים, מזה גופא ראי' שזה שני דברים שהיו צריכים לחברם כי אחרת לא שייך חיבור, אלא מצד מצות קריאה זה נקרא ביחיד אבל באמת זהו ב' פרשיות, והיות וכרגיל שאומרים בפ"י רש"י בתחילה עד הסוף וזהו בכל סדרה כי רוצים שיהי' על כל ה' חומשי תורה, והטעם שאומרים בתחילה ובסוף וזה מטעם, שאם יש תחלה וסוף אז יש הכל (גופא) ולכן גם בפרשיות אלו אז לא נסתפק בלומר בתחילת פירוש רש"י בפ' מטות ובסוף פ' מסעי, אלא כנ"ל שיאמרו גם על סוף מטות ותחילת מסעי.

בסוף הפ' רש"י מפרש על הפסוק "ויקרא לה נבח" לה אינו מפיק ה"א, וראיתי ביסודו של ר"מ הדרשן לפי שלא נתקיים לה שם זה, לפיכך הוא רפה, שמשמע מדרשו כמו לא, ותמהני מה ידרוש בשתי תיבות הדומות לה ויאמר לה בועז (רות), לבנות לה בית (בזכרי') עכ"ל.

והנה בפשטות קושיות רש"י היא מדוע כתוב לה בלא דגש בה"א, כי בכל חמשה חומשי תורה אינו מוצאים אף פעם שיהי' כתוב בלי מפיק ה"א חוץ זה המקום היחיד שכתוב כך בלא מפיק, וזה שכתוב בכל מקום בדגש, היות וקראו את הדבר בשם, אז הדבר מקבל את שם הזה, ולכן כתוב בדגש וזה מראה כמו שהי' כתוב לה בשני ההי"ן, וא"כ צ"ל מדוע כאן כתוב בלא מפיק, אע"פ ששם זה קראו אדם?

אבל מ"מ היות והתורה מביאה את זה אז זה מקבל את התוקף כנ"ל, וא"כ צ"ל מדוע כתוב בלא מפיק?

וע"ז רש"י מפרש בשם ר"מ הדרשן וכו'.

וצ"ל ברש"י, א) מה רש"י מביא בסוף ותמהני מה ידרשו בשני תיבות וכו' ממב"פ אם סובר כפשט ר"מ הדרשן אז מה מקשה ותמהני? ואם מקשה עליו ונשאר קשה על ר"מ אז בשביל מה מביא בכלל את ר"מ, ולומר שרש"י מביא סתם שיש תירוץ ויש ע"ז קושי' זה אא"ל, כי רש"י לא מביא סתם שקלא וטריא אם אין מזה בירור בפשטות הכתובים, ובפרט שזה לא "דרכי נועם" להביא דבר בשם אומרו ולהקשות עליו, בשלמא אם הי' לומד כמוהו אז מביא הפי' בשם אומרו אבל כשמקשה עליו צ"ל מדוע מביא בשם אומרו? ואם רש"י אינו סובר כמוהו א"כ לכתחילה בשביל מה מביא הפירוש, כי יכול לומר שיש כאן קושי' והתירוץ לא ידעתי כמו שרש"י מביא בכמה מקומות, וכן בספר בראשית באם יעקב ועשו, אז מקשה רש"י לא ידעתי מה משמיענו, ורש"י אינו מתבליש וכותב שיש קושי' והוא אינו יודע תירוץ וא"כ גם כאן הי' צריך לומר "ולא ידעתי"? ואם רש"י רוצה להדגיש, שאם הי' אומר רק לא ידעתי, אז היו יכולים לומר שיש תירוץ ע"ז, והוא מה שר"מ הדרשן מפרש, וע"ז בא רש"י ואומר שתדעו שידוע אני הפירוש, אבל זה לא טוב כי איך יפרש וכו'.

א"כ מדוע הי' צריך להביא את שמו של המפרש פירוש זה?

ועוד קשה ברש"י קושיות הרמב"ן מה שמפרש רש"י עושים מזה א גאנצע שטורעם, שמקשה על רש"י, היות ורש"י הי' אוצר בלום מהלכות אגדות ומדרשים, א"כ מה מקשה רש"י מה יפרש ר"מ הדרשן בשני פסוקים אלו, בזמן שבמדרש כתוב הפי' על הפסוקים אלו, ביחד כשמביא הפי' ולפסוק דכאן, אלא לא זה במדרש רבה במדבר, אלא במדרש רות?

ולכאור ה"י אפשר לומר, שלרש"י לא ה"י מדרש זה, דכמו שיש מדרשים שהיו בזמן הראשונים ואינם אצלנו, ורק יודעים את זה, מרש"י ותוס', והרמב"ם, כך גם ישנם מדרשים שנמצאים אצלנו ולא נהגלו אז בזמן הראשונים ומביאים רא"י לכאן, ולכאן, וכן בענין הזוהר יש ספק אם ה"י כל הזוהר אצל רש"י ותוס' כמו שזה נמצא אצלנו, וכן בענין הירושלמי, שכמו שיש חלק בירושלמי שה"י אז וכעת לא נמצא כך יש אומרים שאז לא ה"י הירושלמי, כמו עכשיו, והרא"י כי אחרת יש קושיות רבות בתוס' מדוע אינו מביא רא"י מהירושלמי, וא"כ גם כאן לכאור אפשר לומר שמדרש רות לא ראה רש"י ולכן מקשה.

אבל אין זה תירוץ, כי א"ל שרש"י לא ראה המדרש רות, היות ורואים שהרמב"ן מקשה על רש"י, ואם רש"י לא ה"י רואה מדרש רות כי זה לא נתגלה בזמנו אז הרמב"ן ה"י יודע מזה, כי הוא ה"י רק מאה מאתים שנה לאחר רש"י, בשלמא עכשיו שעבר תשע מאות שנה אז א"א לדעת בדיוק אם זה ה"י בזמן רש"י או לא, אבל הרמב"ן שה"י כמה דורות לאחר רש"י, שה"י מבעלי התוס' (הרמב"ן) ואז ה"י יכול לדעת מזה, והיות ומקשה על רש"י סימן שידע שרש"י ראה המדרש. וכן יש רא"י מזה שרש"י מביא בפירושו על רות דברים שהם מהמדרש, כי רש"י מביא את זה אותו דבר כמו שכתוב במדרש וא"כ רא"י שראה המדרש ועל פסוק זה באמת אינו מביא פירוש המדרש, אבל זה הכל יכולין לומר דהלקא דעתין שרש"י לא ראה זהו רק במדרש אבל ש"ס בבלי בטח רש"י ראה, והרא"י שעשה פ"י על הש"ס, וא"כ צ"ל דזהו סוגיה מפורשת פעמים בש"ס בסנהדרין וקדושין, ושם בקדושין הגמ' מביאה הפסוק לבנות לה וכו' ורש"י גם מפרש על המלה לה אבל לא כמו כאן ר"מ הדרשן אלא מדייק מזה שכתוב בהתחלה בלשון רבים ובסוף בלשון יחיד, אבל תוס' שם מפרש כמו שרש"י כאן שכתוב לה רפוי' מטעם שזה לא נתקיים כהגמ' שם, וא"כ צ"ל מה קושית רש"י ותמהני הלא זה סוגי' מפורשת בש"ס ושם כתוב הפירוש על פסוקים אלו, וא"ל שנתעלמו מרש"י שני סוגיות אלו ולכן כתב ותמהני? וכאמור שהכל צריך להיות מוכרח מפשוטו של כתובים.

והביאור הוא: דזהו החילוק מפירוש רש"י לשאר המפרשים, דרש"י לכל לראש מפרש פשוטו של כתובים ובפשט הכתובים אז אם כתוב לה בלא מפיק אז א"ל לפרש שזה ממש לא בא' כי זה דברים הפכים, אלא אפשר לפרש שכתוב בלא מפיק כי זה רפוי, היות שבמשך הזמן זה נתבטל בפשט הכתובים א"ל כך שלכתחילה לה זהו כמו לא בא' ז.א. שלכתחילה הדבר לא ה"י זה א"ל, אלא בפשט הכתובים אפשר לפרש שלה בלא מפיק ה"א, זהו משמע כמו לא ז.א. שלכתחילה זה ה"י אבל בסוף זה נה"י לא, אבל לפרש שלכתחילה זה לא ה"י זה א"א בפשט הכתובים, ובזה מוכן מדוע לרש"י כותב שותמהני מואמר לה בועז, דהנה י' המדרש על הפסוק "ויאמר לה בועז" הוא, דשם מובא (רות ב, יג) שרות אמרה וביקשה מבוועז שהלואי אה"י כאחת שפחתך, שהיא בקשה שהיא תה"י לכה"פ כאחת משפחותיו של בועז וע"ז ענה לה בועז "ויאמר לה בועז" ומפרש המדרש שבועז ענה לה בלא דגש ז.א. שבועז ענה שלא תה"י כאחת האמהות אלא כאחת האמהות שרה רבקה. רחל ולאה, א"כ לפי פ"י מדרש זה יוצא שהפ"י ויאמר לה הוא לא בא ז.א. שאין הפ"י שקצת זמן היתה שפחה ואח"כ נהיתה כאחת האמהות אלא לכתחילה אמר לה בועז לא כאחת השפחות (האמהות) אלא כאחת האמהות, וא"כ לפי המדרש צריך לפרש שם המלה לה שזהו כמו שכתוב לא מלכתחילה, וכנ"ל, שבפשט הכתובים א"ל כן ולכן רש"י לא יכול ללמוד שם כהמדרש ולכן אומר ותמהני.

וזה שרש"י אינו לומד כפ"י המדרש על הפסוק "לבנות לה בית" ששם המדרש מפרש מדוע כתוב לה רפה, זהו בגלל ששקר אין לה תשועה, ז.א. בלשון אחר ששקר אין לו קיום, ומטעם זה כתוב שם לה רפה לומר שאין לו קיום.

ולכאור הלא כאן רש"י כבן כן יכול ללמוד כמו המדרש, כי לפי הפ"י "שקר אין לו תשועה" אז אין הפשט שזה ה"י רגע קל וישר חלף וזהו כאילו שלכתחילה לא ה"י, אלא הפ"י הוא שסוף סוף לא יה"י לזה קיום ז.א. שזה נמצא זמן מה, ובפרט כמו שרואים בעלמא דשיקרא שהשקר מתקיים זמן מה, וא"כ לפי הפ"י הזה של המדרש אז מדוע כתוב רפה? וזהו בגלל שסוף סוף אין לזה קיום אבל לכתחילה זה ה"י וא"כ זה רש"י כן יכול ללמוד אפ"י לפי הפשוטו וא"כ מדוע אומר ותמהני?

וכן מה שהגמ' מפרשת שזה שכתוב לה רפה בלא מפיק ה"א, זהו בגלל שהגמ' (קידושין מ"ט ע"ב) מביאה שם שגסות ירדה בעילם ומקשה הגמ' שם הלא כתוב ירדה בבבל "לבנות לה בית" שזהו בבבל, ומתרצת הגמ' שלכתחילה ירדה בבבל אבל בסוף אשתרבוני משתרכב וזה הלך לעילם. ולכן מוכן מדוע כתוב לה בלא מפיק ה"א, ולכאור הלא פ"י זה רש"י כן יכול ללמוד, היות ולפי פ"י זה, אז אין הפ"י של לה שלכתחילה זהו כמו לא אלא לכתחילה

זה הי' מהו בסוף נהי' לא בא', וא"כ פי' זה גם יכולים ללמוד בפשוטו של כתובים, וא"כ מדוע אומר רש"י ותמהני מה ילמד שם ר"מ?

והענין הוא: דזה תלוי לפי דיוק רש"י שם בגמ' קידושין שרש"י מדייק שם מדוע בתחילה כתוב לשון רבים "להן שתי נשים" ואח"כ כתוב לבנות "לה" לשון יחיד, ומזה לומד רש"י שצריכים לומר שחנופה נשאה בכלל, כי אחרת ממנ"פ אם חנופה ג"כ היתה רק בתחלה ואח"כ הלכה, ולכן כתוב לה רפה, א"כ מדוע כתוב לה לשון יחיד הלא זה אותו דבר כמו גסות שלכתחילה היתה והלכה, אלא ודאי שחנופה נשאה לעולם א"כ מדוע כתוב לה בלא מפיק, היות וזה הולך על דבר אחד, וזהו חנופה, וזה נשאר לתמיד כי אחרת כנ"ל וא"כ מדוע כתוב לה בלא מפיק, ולכן רש"י אינו יכול לתרץ שם כמו שהגמ' אומרת כי אם נפרש בגמ' שהכל הלך לעולם גם חנופה א"כ מדוע כתב לשון יחיד אלא מוכחרים לומר, שהפסוק מפרש רק הדבר א' מה שהוא נשאר תמיד ולכן קשה מדוע כתוב לה רפוי' בלא מפיק, וזהו מה שרש"י כותב ותמהני, וזה שרש"י אינו לומד שם כפי' המדרש מטעם ששקר אין לו תשועה, א) כשיש פי' במדרש ופירוש בגמ' בהלכה אז בפשוטו בוחרים יותר בהלכה שזה קרוב יותר למעשה, ולכן בחר רש"י כפי' הגמ', (ולכאור' מהו התירוץ, הלא אין מחלוקת בין המדרש להגמ'? והענין הוא דכפי' הגמ' אז חנופה נשאה לתמיד משא"כ לפי המדרש והיות והגמ' והמדרש חלוקים אז בוחרים בגמ', - תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחר השבת, לא' מהשואלים - המעתיק). ב) דרש"י סובר שאפי' אם יפרש כהמדרש אז בין כך תשאר השאלה כנ"ל מדוע כתוב בתחילה לשון רבים ובסוף לשון יחיד? וממילא נשאר קשה מדוע כתב לה בלא מפיק ה"א, ולכן כותב רש"י ותמהני. ג) דאם נפרש כהמדרש שמדוע כתוב לה רפוי' בגלל ששקר אין לו תשועה, אז רש"י סובר שבין כך יהי' קשה מדוע כתוב לה רפוי', כי רפוי' שייך לומר שאם עצם הדבר ישנו רק הדבר שהי' בו נסתלק, כמו כאן בויקרא לה נובח בשמו שאח"כ כשנסתלק השם העיר היתה קיימת רק השם של העיר נסתלק שהפסיק לקרוא את העיר בשם זה, משא"כ שם בשנער אא"ל שזה שכתוב לה רפוי' בגלל ששקר אין לו קיום שבסוף הדבר הלך, זה אא"ל כי כל שנער היתה בנוי' על שקר שזהו חנופה, וא"כ כל זמן שיש שנער יש שקר ומתי התבטל השקר כששנער בכל התבטלה אבל כ"ז שהי' בכל אז השקר לא הלך כי כל בכל, שנער, היתה בנוי' על שקר שענינה היתה מנגדת לקדושה, וא"כ מה שייך לומר שלכן כתוב לה כפוי' בגלל שזה הלך ונהי' לא, הלא אף פעם זה לא הלך כששנער היתה קיימת, מתי זה הלך כששנער התבטלה, ולכן אא"ל שם כפירוש המדרש ולכן אומר רש"י ותמהני.

א"כ לפי כל הנ"ל צ"ל מדוע רש"י בכלל מביא את ר"מ הדרשן, היות והוא בין כך מקשה עליו ותמהני, (הקושי הנ"ל בארוכה)?

והענין הוא: דזה החילוק בחמשה חומשי תורה לנביאים וכתבי הקודש, בחמשה חומשי תורה אז הכל לכל לראש בפשטות, כי אם ח"ו לא אז יורד כל ענין תומ"צ, דזה שכתוב וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך, אז לכל לראש קודם לכל צ"ל פשוט בפשטות להניח תפלין בכל יום, אע"פ שבפסוק הזה מרומז גם שהתפלין כנגד הלב והמוח בכדי שישעבד הלב והמוח, וא"כ לכאן' יכול אדם לומר שהוא זוכר כל הזמן את הקב"ה, ומשעבד הלב והמוח, אבל תפלין בפועל ממש לא צריך להניח, וע"ז אומרים שהתורה היא לכל לראש זהו בפשטות, שצריכים להניח תפלין מידי יום ביום. וכן בענין טלית גדול וטלית קטן אז אדם יכול לטעון שכל ענין הציצית הוא שיש בו תכלת ומכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד ואח"כ זה שיושב עליו, וע"ז אדם טוען, שהוא אינו צריך להגיע לציצית שזה דומה ודומה וכו' וכו' הוא ישר מגיע (דירעקט) לזה שיושב על הכסא, וע"ז אומרים שהתורה היא לכל לראש בפשטות שצריכים ללבוש ציצית וכו' ואח"כ שאפשר לחשוב ענינים של דומה וכו', וכן בענין השבת שהיא זכר למעשה בראשית שאז שבת, ולכאור' האדם טוען הלא הוא היום בבוקר עשה כבר ברכה על שמים וארץ והזכיר ג"כ כבר זכר למעשה בראשית וגם עשה קידוש וא"כ מה כ"כ נוגע זה שהוא לא עשה מלאכה קטנה, הלא הוא כבר אמר זכר למעשה בראשית וכו'.

וע"ז אומרים שתורה היא קודם לכל בפשטות איך שכתוב ואח"כ אפשר למצוא בזה גם ענינים של רמזים וכו', משא"כ בכתבי קודש ונביאים, אז מוצאים הרבה פעמים שהפירוש של הפסוק הוא לא כמו שכתוב בפשטות, וכן גם בענינינו כאן, למשל בויאמר לה בועז, וכפירוש המדרש שאמר לה, לא כאחת השפחות אלא כאחת האמהות, וזה הי' הלא לעת האוכל בכמה זמן אחרי כן וזה לא בפשטות שהיא אומרת לא הלואי כאחת שפחותך, והוא ענה לה ע"ז רק לעת האוכל, ובפרט שכל הענין דבועז אמר לרות שהיא כאחת האמהות (וכמו שהמדרש מסיים שם) זה הלא רק נהי' למחרת כשפסקו עמוני ולא עמונית וכן מואבי ולא מואבית,

אבל לפני כן לא ידעו אי"כ בין כך א"א ללמוד את הפסוק בפשטות, וכן גם בענין לבנות לה בית, אז א"א ללמוד בפשטות, כי א"א לומר שרצו לבנות בית מאבנים, וגג על הבית ושם להכניס את הגסות וחנופה.

וכן גם הדין שבית פחות מד' א' אסור לעשות שם מזוזה כי זה לא נקרא בית אע"פ שהוא גר שם ונמצא שם כל הזמן אבל היות וזה פחות מד' אז אסור לעשות מזוזה ואם עושה מזוזה ומברך ברכה אז זהו ברכה לבטלה ומוציא שם לבטלה, משא"כ כאן הענין שנשלח לשנער, בכל זה הי' בכל מקום (לא דוקא בבית שחייב במזוזה) וא"כ בין כך א"א ללמוד בפשטות את הפסוק ולכן א"א להקשות מכאן על ר"מ הדרשן, כי היות וכאן בנביא זכרי' אז רואים בין כך שזה לא בפשטות, אז א"א להקשות על דבר שמפרשים בתורה שבכתב בחמשה חומשי תורה, שזה פי' על פשטות מפסוקים אלו, ולכן רש"י מביא את ר"מ הדרשן וזה שקשה לפי ר"מ הדרשן פסוקים אלו, זהו לא קושי' כנ"ל, אבל מ"מ אומר רש"י ותמהני פירושו, שרש"י שהוא תמה איך ילמוד ר"מ הדרשן בפסוקים הנ"ל האם הוא יכול ללמוד את זה גם כפי פירושו שמפרש על התורה או שיצטרך לחדש תירוץ חדש שם, וזהו מה שרש"י כותב ותמהני, אבל זה לא פורק את פירושו של הר"מ על התורה.

וכאמור שבכל דבר צריכים להוציא מזה דבר הוראה לפועל, ההוראה בעבודה היא:

שלפום צערא אגרא, דהנה ירידת הנשמה היא צורך עלי', וזהו ע"י הצערא, יגיעה מרובה, וזהו שצריך להיות יתקע מחשבתו בחוזק וכמ"ש בתניא, ואם לאו אז אע"פ שנולדו המדות אהבה ויראה אז הם רק דמיונות, אע"פ שהם נולדו מהשכל ע"י התבוננות, אבל מ"מ הם רק דמיונות, ז.א. אע"פ שהם כעת סוף מכזבים אז אע"פ שכעת קיימים אז מ"מ נקראים שקר כבר לכתחילה היות והם באופן כזה שעומדים להיות מכזבים.

וזהו גם דוקא ע"י הנסיונות בלי נסיונות אז עוד לא יכולים לדעת מה יהי כשיבוא לידו איזה נסיון אבל כשיבוא לידי נסיון והתגבר כאן זה תכלית ירידת הנשמה, וזהו הצורך עלי' שיש לה, וזהו ויאמר לה בועז זהו אתהפכא לבנות לה שם זה ענין אתכפיא, וזהו מה שרש"י אומר ותמהני, כי לפי דרכי עבודת ה' אינני מבין איך ר"מ ילמד שם בפסוק מדוע כתוב לה רפה, ממנ"פ הלא מצד הקליפה אז לא הי' צריך להיות כפול כתוב לה, ומצד הקדושה אז צריך להיות כתוב לה בדגש כי דוקא ע"י הנסיונות ואתכפיא ואתהפכא בזה דוקא התכלית הכוונה, וזהו גם מה שרש"י כותב קודם הפסוק ויאמר לה בועז אה"כ הפסוק מזכרי' אע"פ שנביאים קודמים לכתובים אלא רש"י בא לומר שבכדי שיהי' הענין של לבנות לה בית ביתי נאמן, אז זהו דוקא ע"י ויאמר לה, ע"י ענין הנסיונות והאתכפיא וכו' ע"ז באים ומגיעים ללבנות הבית בית נאמן, שהפסוק הזה נאמר על ככל, ששם זה תלמוד בבלי, שזהו ענין המחשכים הושיבני זהו תלמוד בבלי, וזהו דוקא מהמחשכים ע"י הבירור מהפילפולים וקושיות, אע"פ שזהו שקר כמ"ש במדרש אבל דוקא ע"י היגיעה בזה מהמחשכים אז באים לידי הבית, וכמ"ש ברס"ו דוקא לאלה שדחקין במילא דחוכמתא, וע"י היגיעה בזה אז ע"ז כ"ז באים לבנות לה בית ביתי באמן שזהו בית הג' שיבנה ע"י משיח, משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון משיח בן דוד.

(נשמט לעיל: בשיחה, שההבטחה לרות שהיא כאחת האמהות וכמו שהאמהות הקימו כל בית ישראל וכך גם ע"י יוקם בית ישראל, ולכתחילה כשאמר לה בועז אז לא הי' ברור אבל למחרת כשאמרו עמוני ולא עמונית אז נברר שע"י יוקם בית ישראל, מלכות בית דוד, כנראה שזה הי' בסוף השיחה - המעתיק).

*

*

*

ג. על אלה מסעי מפרש רש"י, שלכאו' מה פתאום מתחיל כאן לספר המסעות? וע"ז מפרש שזהו בגלל לומר להם חסדי ה' שעל אף הגזירה ארבעים שנה מ"מ אז שלא יחשבו שהם היו מטולטלים כל הזמן, אלא לפי חשבון המסעות משנגזרה הגזירה עד הר ההר שזה הי' בשנת הארבעים, במות אהרן בר"ח אב שזה הי' אתמול, אז יכולים לראות שהיו מאד מעט מסעות, אז יוצא שבנ"י ישבו ונחו רוב הזמן ורק מעט מסעות היו שהלכו במשך כל השלושים ושמונה שנה, כך מפרש ר"מ הדרשן, ואח"כ מביא רש"י ורבי תנחומא דרש דרשה אחרת משל למלך שהי' בנו חולה והוליכו במקום רחוק לרפאותו כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך וכו'. עכ"ל. וצ"ל ברש"י כמה ענינים.